

exemple a reieșit însă că dintre acestea foneme independente sînt doar 5: /i/, /u/, /e/, /o/ și /a/, restul fiind variante și variații condiționate de poziția în cuvîntul fonetic și de ritmul vorbirii.

Ca și în limba comună, *y* este o variantă combinatorie a lui /i/ după consoanele dure. De exemplu, *rîja* «rit» înseamnă /rîlo/ etc.

Vocala *z* este o variantă combinatorie a lui /e/, căci se află cu *e* în distribuție complementară: după consoanele dure se rostește *z* (sau alte vocale de același tip din seria medială sau medio-anterioară, care, de fapt, reprezintă variații ale variantei *z*), iar după cele moi — *e* (sau alte vocale de același tip din seria anterioară). Cf., de ex., *na m'izž'* «pe răzor», unde semnul *ž'* notează o vocală medio-anterioară apropiată acustic de *z*, dar *na s't'in'é* «pe perete», unde *e* final are exact aceeași funcție morfologică (desinență de prepozițional singular pentru substantivele feminine în -a). Așadar, -*ž* și -*e* trebuie transcrise ca /-e/.

§ 9. În împrumuturile din limba română *z* accentuat poate să apară nu numai după consoanele dure *ș*, *ž*, *c*, ci și după alte consoane, care în graiul de aici au partener fonologic palatalizat. De ex., *jalău* (<rom. dial. *jalău* «gealău»). Definirea naturii fonologice a unui asemenea *z* e legată de o serie de dificultăți metodologice incontestabile. Cert este însă că sîntem în prezența unuia dintre efectele contactului între limbile cu inventar fonologic diferit.

De altfel, *z* accentuat după consoane dure cu partener fonologic palatalizat se constată cu regularitate la Climăuți și în cuvintele de origine rusă, neîmprumutate, dar numai la o anumită categorie morfologică: în desinența de genitiv-dativ-instrumental-prepozițional singular feminin de la pronumele demonstrativ /tája/ «aceasta» și de la adjectivele cu accentul pe desinență. De ex., genitivul singular de la /tája/ este *tăi* (v. § 50), iar de la /molodája/ «tînără» — *maladăi*, *mładăi*, *mładăi*.

§ 10. Dintre variațiile fonemelor vocalice accentuate nici una nu coincide cu varianta principală a vreunui fonem. Numai /a/ între consoane moi (adică în poziția notată convențional *t'at'*), care se realizează, de regulă, ca *ă*, de ex. /p'at'/ «cinci», rostit *p'ăt'*, prezintă două excepții — și aceasta numai dacă părăsim planul strict sincron al descrierii: *m'ė'č'ik* «minge» (ar fi fost de așteptat *m'ă'č'ik*) și *pl'im'ė'n'ik* «nepot (colateral)» (ar fi fost de așteptat *pl'im'ă'n'ik*). Aceste «abateri» sînt cunoscute, de altfel, și în multe graiuri ruse convergente¹. Fenomenul nu a fost încă explicat în mod satisfăcător. R. I. Avanesov, de pildă, consideră că rostirea *m'ė'č'ik* este «pur și simplu o excepție»².

Așadar, pentru graiul de la Climăuți sînt caracteristice fonetismele /m'ė'č'ik/ și /pl'em'ė'n'ik/ (dar *ap'ăt'* «iarăși», *s'n'ăt'* «a scoate» etc.).

¹ Vezi R. I. Avanesov, *Очерки русской диалектологии*, Moscova, 1949, p. 55; P. I. Cernih, *К фонетике южнорусских говоров*, în «Материалы и исследования по русской диалект.», Moscova, 1959, p. 253; M. Halancki, *Черты народного говора Широтского уезда Курской губернии*, în «Русский филологический вестник», Varșovia, I, 1879, p. 195.

² R. I. Avanesov, *Проблема лингвистической географии русского языка*, studiu introductiv la *Атлас...*, Moscova, 1957, p. 12. Despre dificultățile pe care le prezintă explicarea fonetismului *pl'im'ė'n'ik* vezi O. S. Trubaciov, *История славянских терминов родства*, Moscova, 1959, p. 163.